Published December 29, 2023

Klapalekiana, **59**: 405–408, 2023
ISSN 1210-6100

Jindřich Roháček zvolen čestným členem České společnosti entomologické

Jindřich Roháček elected as honorary member of the Czech Entomological Society

V roce 2023 obdržel čestné členství ČSE pan RNDr. Jindřich Roháček, CSc., entomolog Slezského zemského muzea v Opavě.

Jindřich Roháček se narodil 2. prosince 1951 v Jihlavě, od narození žil v Třešti, kde chodil na základní školu. V Telči studoval na Střední všeobecně vzdělávací škole, studium zakončil maturitou v r. 1970. V letech 1970–1975 studoval v oboru biologie odborná se specializací systematická zoologie-entomologie na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně (tehdy pod názvem Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Brně). Promoval v r. 1975 a v r. 1978 zde získal doktorát přírodních věd (titul RNDr.). Diplomovou a rigorózní práci věnoval studiu čeledi Sphaeroceridae (mrvnatkovití) v Československu, resp. v Evropě, u obou byl jeho vedoucím prof. Rudolf Rozkošný. Toto téma následně rozpracoval v monografii (bývalého) rodu *Limosina* (Roháček 1982–1985), kterou položil základy moderního výzkumu čeledi Sphaeroceridae. Vědeckou kandidaturu (titul CSc.) obhájil v r. 1991 na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze pod vedením prof. Jaromíra Doskočila. Výsledky kandidátské práce posléze publikoval formou vědecké monografie s názvem „A monograph of *Leptocera* (*Rachispoda* Lioy) of the West Palaearctic area (Diptera, Sphaeroceridae)" (Roháček 1991).

Od r. 1976 pracuje ve Slezském zemském muzeu v Opavě jako entomolog (výzkumný pracovník a kurátor sbírek), kde působí dodnes. V letech 1990–2009 zde byl vedoucím oddělení přírodních věd a dvakrát zástupcem ředitele muzea. Vědecky a publikačně je J. Roháček neuvěřitelně činný, je autorem nebo spoluautorem více než 500 odborných publikací, včetně 7 monografií, a editorem 4 kolektivních monografií. Zaměřuje se především na čeledi Anthomyzidae (hloubilkovití) a Sphaeroceridae (mrvnatkovití) z řádu Diptera (dvoukřídlí). Jako systematik objevil a popsal (sám nebo ve spoluautorství) 2 čeledi, 2 podčeledi, 48 rodů a podrodů a 281 druhů nebo poddruhů dvoukřídlých. Spolu s S. A. Marshallem (Kanada) (obr. 1) a dalšími sestavil první celosvětový katalog čeledi Sphaeroceridae (Roháček et al. 2001). Z nejvýznamnějších recentních publikací je nutno zmínit monografické zpracování palearktické fauny čeledi Anthomyzidae (Roháček 2006, 2009). Společně s kanadským kolegou Kevinem Barberem (obr. 1) také revidovali nearktickou faunu: revize rodu *Arganthomyza* a monografie rodu *Anthomyza* a příbuzných rodů z čeledi Anthomyzidae (Roháček & Barber 2013, 2016). Je nutné zmínit, že jeho popisy, revize a monografie jsou vždy bohatě ilustrované velmi detailními perokresbami a v posledních cca 15 letech i fotografiemi živých jedinců. Ve spolupráci s molekulárními biology se zabývá také fylogenezí čeledi Anthomyzidae.

Dalším zájmem J. Roháčka je studium fosilních zástupců skupiny Acalyptrata v třetihorním jantaru. Nečekanou diverzitu eocenní fauny čeledi Anthomyzidae vyhodnotil v publikaci, která vyšla v Journal of Systematic Palaeontology (Roháček 2013). Z novějších prací na fosilním materiálu ze skupiny Acalyptrata jsou velkým úspěchem objevy a popisy dvou nových fosilních čeledí: Clusiomitidae (Roháček & Hoffeins 2021) a Christelenkidae (Roháček et al. 2023).

Jindra se vždy s velkým nadšením věnuje práci a výzkumu v terénu, kde dokáže být velice akční a efektivní sběratel. Ale také skvělý parťák a učitel. Sám jsem s ním zažil mnoho exkurzí jak v ČR, tak na milovaném Slovensku. Kromě toho podnikl mnoho výzkumných cest po celé Evropě, sbíral na Balkánském poloostrově, ve Středomoří a navštívil také několik Makaronéských ostrovů. Zkoumal i faunu dvoukřídlých v Kanadě, kde spolu s Kevinem N. Barberem začal s fotografováním živých jedinců. Během let tak nashromáždil a vlastnoručně napreparoval ohromný materiál hmyzu, především dvoukřídlých, který tvoří významnou část přírodovědných sbírek Slezského zemského muzea. Tato sbírka dvoukřídlých čítá dnes již přes 200 tisíc kusů a obsahuje typový materiál několika set druhů.

Pro podrobnější biografii, včetně popisu odborných aktivit, bibliografii, a seznam taxonů pojmenovaných na jeho počest viz Starý (2012) a Starý & Ševčík (2022). Další zajímavé informace lze najít v rozhovoru s J. Roháčkem uveřejněném v časopise Podušťák (Tkoč & Roháček 2022).

Za redakci Klapalekiany chci čestnému členovi J. Roháčkovi popřát mnoho zdraví, tvůrčí energie a dalších malých i velkých objevů na poli dipterologie.

In 2023, RNDr. Jindřich Roháček, CSc., entomologist of the Silesian Museum in Opava, received honorary membership of the Czech Entomological Society.

Jindřich Roháček was born on 2 December 1951 in Jihlava, since his birth he lived in Třešť, where he attended primary school. He studied at the Secondary General Education School in Telč and graduated with a high school diploma in 1970. From 1970–1975 he studied biology with a specialization in systematic zoology–entomology at the Faculty of Science of Masaryk University in Brno (then called the Jan Evangelista Purkyně University in Brno). He graduated in 1975 and in 1978 he received a doctorate in natural sciences (RNDr. degree). He devoted his diploma and rigorous thesis to the study of the family Sphaeroceridae in Czechoslovakia and Europe, respectively, both supervised by Prof. Rudolf Rozkošný. Subsequently, he extended and developed this topic in a monograph of the (former) genus *Limosina* (Roháček 1982–1985), which laid the foundations for modern research into the family Sphaeroceridae. He defended his scientific candidature (CSc. degree) in 1991 at the Faculty of Science of Charles University in Prague under the supervision of Prof. Jaromír Doskočil. The results of his thesis were subsequently published in the form of a scientific monograph entitled "A monograph of *Leptocera* (*Rachispoda* Lioy) of the West Palaearctic area (Diptera, Sphaeroceridae)" (Roháček 1991).

Since 1976 he has worked at the Silesian Museum in Opava as an entomologist (researcher and curator of collections), where he is still working today. Between 1990 and 2009 he was Head of the Natural Sciences Department and was twice Deputy Director of the museum. Jindřich Roháček is extremely active in science and publishing, he is author or co-author of more than 500 scientific publications, including 7 monographs, and editor of 4 collective monographs. He focuses mainly on the families Anthomyzidae and Sphaeroceridae of the order Diptera. As a systematist, he has discovered and described (alone or co-authored) 2 families, 2 subfamilies, 48 genera and subgenera, and 281 species or subspecies of extant and/or fossil Diptera. Together with S. A. Marshall (Canada) (Fig. 1) and other co-authors, he prepared the first worldwide catalogue of the family Sphaeroceridae (Roháček et al. 2001). Among the most important of his recent publications, his monographic treatments of the Palaearctic fauna of the family Anthomyzidae should be mentioned (Roháček 2006, 2009). Together with his Canadian colleague Kevin N. Barber (Fig. 1), he also revised the Nearctic fauna: revisions of the genus *Arganthomyza* and monographs of the genus *Anthomyza* and related genera of the family Anthomyzidae (Roháček & Barber 2013, 2016). It is important to mention that his descriptions, revisions and monographs are always richly illustrated with very detailed pen drawings and, in the last 15 years or so, photographs of living specimens. In collaboration with molecular biologists, he is also working on the phylogeny of the family Anthomyzidae.

Another interest of J. Roháček is the study of fossil representatives of the Acalyptrata group in Tertiary amber. He has evaluated the unexpected diversity of the Eocene fauna of the family Anthomyzidae in a paper published in the Journal of Systematic Palaeontology (Roháček 2013). Among more recent work on fossil material from the Acalyptrata group, the discovery and description of two new fossil families, Clusiomitidae (Roháček & Hoffeins 2021) and Christelenkidae (Roháček et al. 2023), are his major achievement in this field.

Jindra is always very enthusiastic about fieldwork and research, where he can be a very dynamic and efficient collector, but also a great partner and teacher. I myself have experienced many field trips with him both in the Czech Republic and in our beloved Slovakia. In addition, he has made many research trips all over Europe, collecting in the Balkan Peninsula, the Mediterranean and several Macaronesian Islands. He has also studied the Diptera fauna in Canada, where he began, together with Kevin N. Barber, photographing live specimens. Over the years, he has amassed and personally mounted huge material of insects, especially Diptera, which now form an important part of the natural history collections of the Silesian Museum. This collection of two-winged insects now numbers more than 200 thousand specimens and contains type material of several hundred species.

For a more detailed biography, including a description of professional activities, bibliography, and a list of taxa named in his honour, see Starý (2012) and Starý & Ševčík (2022). Further interesting information can be found in an interview with J. Roháček published in the journal Podušťák (Tkoč & Roháček 2022).

On behalf of the editors of Klapalekiana, I would like to wish Honorary Member J. Roháček good health, creative energy and further discoveries, large and small, in the field of dipterology.

Michal TKOČ, Entomologické oddělení, Národní muzeum, Praha

Obr. 1. Jindra Roháček s kolegy během terénního výzkumu v Kanadě (Mountain Ash Lake, Ontario), 5.VII.2010. Zleva: J. Roháček, S. A. Marshall, K. N. Barber, synové S. A. Marshalla. Fotografie J. Roháček.
Fig. 1. Jindra Roháček with colleagues during field research in Canada (Mountain Ash Lake, Ontario), 5.vii. 2010. From left: J. Roháček, S. A. Marshall, K. N. Barber, sons of S. A. Marshall. Photograph by J. Roháček.

LITERATURA / REFERENCES

ROHÁČEK J. 1982–1985: A monograph and re-classification of the previous genus Limosina Macquart (Diptera, Sphaeroceridae) of Europe. Part I–IV. *Beiträge zur Entomologie* **32**: 195–282 (Part I), **33**: 3–195 (Part II), **33**: 203–255 (Part III), **35**: 101–179 (Part IV).

ROHÁČEK J. 1991: A monograph of Leptocera (Rachispoda Lioy) of the West Palaearctic area (Diptera, Sphaeroceridae). *Časopis Slezského Muzea Opava, Series A* **40**: 97–288.

ROHÁČEK J. 2006: A monograph of Palaearctic Anthomyzidae (Diptera) Part 1. *Časopis Slezského zemského muzea, Opava, Series A* **55, Supplement 1**: 1–328.

ROHÁČEK J. 2009: A monograph of Palaearctic Anthomyzidae (Diptera) Part 2. *Časopis Slezského zemského muzea, Opava, Series A* **58, Supplement 1**: 1–180.

ROHÁČEK J. 2013: New amber fossil Anthomyzidae (Diptera): an unexpected Eocene diversity. *Journal of Systematic Palaeontology* **11 (4)**: 431–473.

ROHÁČEK J. & HOFFEINS CH. 2021: Clusiomitidae, a new family of Eocene fossil Acalyptratae, with revision of Acartophthalmites Hennig and Clusiomites gen. nov. (Diptera). *Insects* **12 (12)**: 1123.

ROHÁČEK J. & BARBER K. N. 2013: A worldwide review of the genus Arganthomyza Roháček, with revision of the Nearctic species (Diptera: Anthomyzidae). *Zootaxa* **3604 (1)**: 1–72.

ROHÁČEK J. & BARBER K. N. 2016: Nearctic Anthomyzidae: a monograph of Anthomyza and allied genera (Diptera). *Acta Entomologica Musei Nationalis Pragae* **56 (Supplementum)**: 1–412.

ROHÁČEK J., HAMMEL J. U. & BARANOV V. 2023: Christelenkidae, a new extinct family based on a new taxon from Eocene Baltic amber (Diptera: Acalyptratae), with X-ray synchrotron microtomography imaging of its structures. *Arthropod Systematics & Phylogeny* **81**: 475–498.

ROHÁČEK J., MARSHALL S. A., NORRBOM A. L., BUCK M., QUIROS D. I. & SMITH I. 2001: *World catalog of Sphaeroceridae (Diptera)*. Slezské zemské muzeum, Opava, 414 pp.

STARÝ J. 2012: Jubileum RNDr. Jindřicha Roháčka, CSc. [The 60th Birthday of RNDr. Jindřich Roháček, CSc.]. *Časopis Slezského muzea Opava, Series A* **61**: 158–180 (in Czech).

STARÝ J. & ŠEVČÍK J. 2022: RNDr. Jindřich Roháček, CSc. sedmdesátníkem. [The 70th Birthday of RNDr. Jindřich Roháček, CSc.]. *Acta Musei Silesiae Scientiae Naturales* **70** (2021): 261–272 (in Czech).

TKOČ M. & ROHÁČEK J. 2022: Rozhovor s entomologem: Jindřich Roháček – dipterolog tělem i duší. [Interview with an entomologist: Jindřich Roháček – dipterologist in body and soul]. *Podušťák* **2022 (1–2)**: 26–35 (in Czech).